

تبیین فرایند خودمراقبتی در افراد مبتلا به پارکینسون: یک مطالعه تئوری زمینه‌ای

محمدعلی سلیمانی^۱، رضا نگارنده^۲، فریده باستانی^۳

چکیده

زمینه و هدف: اگرچه تاکنون پیشرفت‌های زیادی در امر تشخیص، درمان و بازتوانی افراد مبتلا به پارکینسون رخ داده است؛ با این وجود، تصویر واضحی از نحوه خودمراقبتی این بیماران وجود ندارد. بنابراین شناخت هر چه بیشتر مشکلات، نگرانی‌ها و چالش‌های خودمراقبتی خودمراقبتی در این گروه از بیماران ضروری است. این پژوهش با هدف تبیین فرایند خودمراقبتی در افراد مبتلا به پارکینسون انجام شد.

روش بررسی: مطالعه حاضر از نوع کیفی و با استفاده از روش تئوری زمینه‌ای صورت گرفت. مشارکت کنندگان از کلینیک مغز و اعصاب انتخاب شدند. اطلاعات لازم با استفاده از مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختار یافته و یادداشتهای در عرصه جمع‌آوری شد. از ۱۲ بیمار مبتلا به پارکینسون و ۴ نفر از مراقبین خانوادگی آنان مصاحبه به عمل آمد. افرادی که دارای تجارب متفاوت مراقبتی بودند در پژوهش شرکت داده شدند تا اشباع نظری نیز حاصل گردد. مصاحبه‌ها در منزل شخصی مشارکت‌کنندگان و یا یکی از اعضای خانواده آنان و دو مورد در سرای سالمندان انجام شد. فرآیندهای گردآوری داده‌ها و تجزیه تحلیل به صورت همزمان انجام شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از راهبردهای کوربین و اشتراوس ۲۰۰۸ انجام شد.

یافته‌ها: مفاهیم مطالعه با استفاده از تحلیل خرد و در ادامه با تحلیل کلی شناسایی شدند. مفاهیمی چون "ناتوانی پیشرونده"، "بار مالی بیماری"، "تغییر خود"، "آشفته‌گی روانی" و "اختلال در حضور اجتماعی" ناظر به زمینه بودند. "ترس از زمینگیر شدن" به عنوان مهمترین نگرانی بیماران مبتلا به پارکینسون شناسایی شد. این نگرانی بدنبال تأثیر بیماری پارکینسون بر ابعاد مختلف جسمی، روحی، روانی، اجتماعی ایجاد شده بود. بعد از شناسایی استراتژی‌هایی که بیماران در پاسخ به زمینه مورد استفاده قرار می‌دادند ("استقلال طلبی"، "مراقبت معنوی"، "مراقبت آگاهانه" و "جستجوی درمان") در صدد کشف مهمترین استراتژی/فرایند بیماران مبتلا به پارکینسون در خودمراقبتی برآمدیم. "تلاش برای انجام مستقل مراقبت" مهمترین فرایند در انجام خود مراقبتی بیماران بود. "ترس از زمینگیر شدن: تلاش برای انجام مستقل مراقبت" به عنوان پدیده مرکزی مطالعه تعیین شد.

نتیجه‌گیری: نتایج مطالعه حاضر نشان داد فرایند خودمراقبتی در بیماران مبتلا به پارکینسون وابسته به زمینه بوده و بر اساس مراحل و شدت علائم و نشانه‌های بیماری می‌تواند متفاوت باشد. یافته‌های این مطالعه همچنین نشان داد که در فرایند خودمراقبتی مبتلایان به پارکینسون، عوامل فردی، خانوادگی و اجتماعی نقش مهمی دارند. با شناخت این عوامل، مراقبین بهداشتی میتوانند بیماران را در دستیابی به حفظ استقلال در مراقبت یاری نمایند.

واژه‌های کلیدی: بیماری پارکینسون، مراقبت، خودمراقبتی، مطالعه کیفی، تئوری زمینه‌ای

۱. استادیار، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران

۲. استاد، مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران؛

۳. دانشیار، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی ایران؛ تهران، ایران.